

Deel 7

Hoe lees ik de Bijbel? Bedelingen

Hans van de Lagemaat

Hoofdstuk 1

De uitdeling van het geheimenis

In dit boekje gaan we onderzoeken wat het woord ‘bedeling’ betekent. Het woord wekt soms wat verwarring en sommigen willen er liever maar niet te veel van horen. Toch is het een voluit Bijbels woord en kunnen we niet zonder de studie van de bedelingen om tot een goed begrip van de waarheid te komen.

In een van zijn latere brieven schrijft Paulus:

‘als u tenminste gehoord hebt van de uitdeling¹ van de genade van God die aan mij gegeven is ten behoeve van u’. (Ef. 3:2).

Hij richt zich hier expliciet tot heidenen, niet-Joden dus. Dat zien we in het vers ervoor:

‘Om deze reden ben ik, Paulus, de gevangene van Christus Jezus, voor u, die heidenen bent’ (Ef. 3:1).

Paulus spreekt hier dus een specifieke groep aan: heidenen. Aan Paulus is iets gegeven. Dat ‘iets’ is de uitdeling of bedeling van de genade van God. Het was hem gegeven ten behoeve van heidenen. Hij wilde hen dit bekend maken. Paulus spreekt hier over een ‘openbaring’ (Ef. 3:3) waardoor dit geheimenis hem is bekend gemaakt. De inhoud van dit geheimenis beschrijft hij in vers 6. Achter ‘geheimenis’ in vers 3 moet je haakje openen en dan pas haakje sluiten aan het eind van vers 5. Achter ‘geheimenis’ kan je dus ook direct doorlezen naar vers 6 en de tussenzin tussen de haakjes dan even laten voor wat hij is. De inhoud van dit geheimenis beschrijft Paulus zo:

‘namelijk dat de heidenen mede-erfgenamen zijn en tot hetzelfde lichaam behoren en mededeelgenoten zijn van Zijn belofte in Christus, door het Evangelie’ (Ef. 3:6).

¹ De SV heeft hier vertaald met ‘bedeling’.

Hier is dus een ‘uitdeling’ die Paulus door openbaring is bekend gemaakt en die hij aan de heidenen meedeelt. Het is een uitdeling van een geheimenis, dat daarvoor verborgen is gebleven, maar nu aan de mensen bekend wordt gemaakt.

Ditzelfde woord ‘uitdeling’ gebruikt hij nog een keer in dit hoofdstuk.

‘Mij, de allerminste van alle heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen, en allen te verlichten, opdat zij mogen begrijpen wat de bedeling van² het geheimenis inhoudt, dat door de eeuwen heen verborgen is geweest in God, Die alle dingen geschapen heeft door Jezus Christus’ (Ef. 3:8, 9).

Paulus spreekt dus over een ‘uitdeling van de genade van God’ en een ‘uitdeling van het geheimenis’, die specifiek voor heidenen bedoeld is en die het kennelijk waard was om gehoord te worden.³

Wat is een bedeling of uitdeling? Waar heeft Paulus het hier over? Is dit de enige bedeling of zijn er meer bedelingen te onderscheiden in de Schrift? Paulus werd een bedeling gegeven. Zijn er meer mensen in de Schrift te vinden die een bedeling werd gegeven? Dat zijn wat vragen die we proberen te onderzoeken in dit boekje. En als we tot antwoorden hierop zijn gekomen, dan zullen we bezien wat die voor ons betekenen.

² De betere Griekse teksten hebben hier het woord *oikonomia* (‘bedeling’) in plaats van *koinonia* (‘gemeenschap’). Vandaar dat ik de HSV heb aangepast en dit gedeelte heb vertaald met ‘de bedeling van het geheimenis’ in plaats van ‘gemeenschap aan het geheimenis’.

³ Over een en ander van de inhoud van dit geheimenis heb ik in deel 4 geschreven.

Hoofdstuk 2

Beheerders zijn betrouwbaar

Paulus werd een bediening toevertrouwd, die te maken had met de 'uitdeling van de genade van God' en die hij moest uitdelen onder de heidenen. Dit woord 'uitdelen' is in het Grieks nauw verbonden aan het woordje 'bedeling' en wordt in 1 Korinthe 4 met 'beheren' vertaald.

*'Laat ieder mens ons zó beschouwen, namelijk als dienaren van Christus en **beheerders** van de geheimenissen van God. En verder wordt van de **beheerders** verlangd dat zij betrouwbaar blijken te zijn.'* (1 Kor. 4:1, 2)

De geheimenissen van God werden aan Paulus geopenbaard en hij moest die als dienaar van Christus getrouw beheren en uitdelen aan anderen. Voor een zo'n verborgenheid zie bijvoorbeeld 1 Korinthe 15:51-55. Dit is overigens een ander geheimenis dan wat we in het vorige hoofdstuk in Efeze 3 hebben gezien.

*'Zie, ik vertel u een **geheimenis**: Wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, bij de laatste bazuin. Immers, de bazuin zal klinken en de doden zullen als onvergankelijke mensen opgewekt worden, en ook wij zullen veranderd worden. Want dit vergankelijke moet zich met onvergankelijkheid bekleden en dit sterfelijke moet zich met onsterfelijkheid bekleden. En wanneer dit vergankelijke zich met onvergankelijkheid bekleed zal hebben, en dit sterfelijke zich met onsterfelijkheid bekleed zal hebben, dan zal het woord geschieden dat geschreven staat: De dood is verslonden tot overwinning. Dood, waar is uw prikkel? Graf, waar is uw overwinning?'*

Hierin bespreekt Paulus de wonderlijke verandering van het vergankelijke in het onvergankelijke en daarmee de overwinning over de dood. Het was een geheimenis, iets wat verborgen was, totdat die aan Paulus werd geopenbaard. En hij kreeg de verantwoordelijkheid om die aan onder andere de Korintiërs mee te delen.

Betrouwbaarheid is een eigenschap die bij de 'beheerders' hoort. Dat is een eigenschap die in hen vereist wordt.

Petrus spreekt niet over verborgenheden, maar wel over ontvangen gaven, die uitgedeeld moeten worden aan anderen. En ook hij gebruikt daarbij het woordje 'uitdelers'.

'Laat ieder de anderen dienen met de genadegave zoals hij die ontvangen heeft, als goede beheerders van de veelsoortige genade van God.' (1 Pet. 4:10)

Wat die gave is staat in het volgende vers en daarin wordt ook uitgedrukt wat Paulus bedoelt met 'betrouwbaar'.

*'Als iemand spreekt, dan **als iemand die de woorden van God spreekt**; als iemand dient, dan **als iemand die dient uit kracht die God schenkt**; zodat **God in alles verheerlijkt wordt** door Jezus Christus. Hem komt de heerlijkheid en de kracht toe, tot in alle eeuwigheid. Amen.'* (1 Pet. 4:11).

Hoofdstuk 3

De Griekse woordjes

Voor ik verder ga met het onderzoek naar 'uitdelingen' wil ik eerst het Griekse woord dat met 'uitdeling' vertaald is en de aanverwante woorden onderzoeken.

Het Griekse woord voor 'uitdeling' is *oikonomia*. Dat is samengesteld uit *oikos* en *nomia*. *Oikos* betekent 'huis'. *Nomia* is verwant aan het woordje *nomos*, hetgeen meestal met 'wet' vertaald wordt.

In Lukas 16 staat de grondbetekenis van *oikonomia* in de zin van rentmeesterschap. Daar gaat het over een zeer rijk mens die een rentmeester had, een huisbewaarder. Deze rentmeester, *oikonomos*, werd ter verantwoording geroepen over zijn rentmeesterschap, *oikonomia*, omdat er over hem geklaagd werd dat hij niet goed omging met de goederen van de rijke man.

'En de rentmeester zei bij zichzelf: Wat moet ik doen, omdat mijn heer dit rentmeesterschap van mij afneemt? Spitten kan ik niet en voor bedelen schaam ik mij. Ik weet wat ik doen zal, opdat ze mij, wanneer ik afgezet ben als rentmeester, in hun huizen ontvangen. En hij riep de schuldenaars van zijn heer één voor één bij zich en zei tegen de eerste: Hoeveel bent u mijn heer schuldig?' (Luk. 16:3-5)

Het gaat hier duidelijk om een zeer bedrieglijk man. Eerst brengt hij de goederen van zijn heer door. En als hij betrapt wordt op zijn ontrouw besluit hij het nog erger te maken door de schulden van degenen die zijn heer nog goederen schuldig waren gedeeltelijk kwijt te schelden, zodat hij zich op die manier na zijn ontslag verzekerd zou weten van hun bijstand. Dat is een hele slinkse manier van handelen. Hoewel onze vertalingen anders suggereren beveelt de Heere Jezus deze

handelswijze geenszins aan.⁴ Als we de toepassing die de Heere maakt lezen dan zien we hoe ook hier ‘betrouwbaar zijn’ centraal staat.

‘Wie trouw⁵ is in het minste, is ook in het grote trouw. En wie onrechtvaardig is in het minste, is ook in het grote onrechtvaardig. Als u dan wat betreft de onrechtvaardige mammon niet trouw bent geweest, wie zal u het ware toevertrouwen? En als u wat betreft het goed van een ander niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven? Geen huisslaaf kan twee heren dienen, want hij zal of de ene haten en de ander liefhebben, of hij zal zich aan de ene hechten en de ander minachten. U kunt niet God dienen en de mammon.’ (Luk. 16:10-13).

Het woord voor rentmeester is hetzelfde als we tegenkwamen in 1 Korinthe 4:1, 2 en 1 Petrus 4:10 en wat daar vertaald werd met ‘bewaarder’ in de zin van ‘huisbewaarder’. Dat is precies wat de rentmeester in Lukas 16 is. Een bewaarder van het huis en de goederen van zijn heer. De les die we uit elk van deze Schriftgedeelten moeten trekken is dat een huisbewaarder ‘trouw’, ‘betrouwbaar’ moet zijn. Dit betekent bij Petrus in geestelijke zin: spreken als iemand die de woorden van God spreekt en dienen als iemand die dient uit de kracht die God schenkt.

Bij een huisbewaarder horen een huis en goederen. Dit zijn de *oikonomia*.⁶

⁴ Lees vers 9 als een vraag: ‘En zeg Ik ulieden: Maakt uzelf vrienden uit de onrechtvaardige Mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen?’

Het antwoord daarop is: ‘Nee, natuurlijk niet’, en dan volgt vers 10.

⁵ Dit is het woordje *pistos*. Het is afgeleid van *pistis*, hetgeen dikwijls met ‘geloof’ of ‘trouw’ vertaald wordt. *Pistos* wordt vertaald met bijvoorbeeld ‘gelovig’, ‘trouw’, ‘betrouwbaar’.

⁶ Ons woord ‘economie’ is hier van afgeleid.

In het geval van Lukas 16 is dit letterlijk een huis en de goederen die daarbij horen. In Efeze 3:2 is dit vertaald met 'uitdeling'. In Kolossenzen 1 wordt het vertaald met de 'beheerstaak'.

'Daarvan ben ik een dienaar geworden, overeenkomstig de beheerstaak van God, die mij met het oog op u gegeven is om het Woord van God te vervullen.' (Kol. 1:25).

Paulus kreeg een bepaalde beheerstaak toegewezen na de periode van Handelingen die speciaal bestemd was voor heidenen.⁷ Van die beheerstaak was hij een dienaar geworden en die taak moest hij ook 'getrouw' vervullen. En hoe betrouwbaar hij als Gods rentmeester was beschrijft hij in de volgende verzen:

'Daarvoor span ik me ook in en strijd ik, overeenkomstig Zijn werking, die met kracht in mij werkzaam is. Want ik wil dat u weet hoe groot de strijd is die ik voer voor u en voor hen die in Laodicea zijn, alsook voor zo velen die mij nooit in levenden lijve hebben gezien' (Kol. 1:29-2:1).

⁷ Zie ook hoofdstuk 1 en deel 4 in deze serie.

Hoofdstuk 4

Paulus gedurende Handelingen

In 1 Korinthe 9:17 staat dat Paulus ook een uitdeling (SV) was toevertrouwd.

'Als ik het Evangelie verkondig, is er voor mij namelijk geen reden tot roem. De noodzaak daarvan is mij immers opgelegd. En wee mij, als ik het Evangelie niet verkondig! Want als ik dat vrijwillig doe, heb ik recht op loon, maar als ik het onwillig doe, is het beheer van het Evangelie mij toch toevertrouwd.' (1 Cor. 9:16, 17)

Ook hier spreekt Paulus over een bedeling, een rentmeesterschap, een beheer. De inhoud van dit rentmeesterschap is het Evangelie dat hij predikte en waar hij zo veel om moest lijden.

In de eerste veertien verzen van dit hoofdstuk houdt Paulus de Korintiërs voor dat hij voor zijn diensten als apostel eigenlijk betaald zou moeten worden. Hij wijst dan op de valse leraars die zich ook voor hun arbeid lieten betalen. Waarom zij wel en ik niet?

Maar, zegt hij erbij, dit schrijf ik niet met de reden dat ik er ook echt voor betaald zou willen worden. Dat schrijft hij in vers 15. Hij wilde het Evangelie waar hij een rentmeester van was geworden kosteloos beschikbaar stellen.

'Wat voor loon heb ik dan? Dat ik, bij de evangelieverkondiging, het Evangelie van Christus kosteloos maak, om geen gebruik te maken van mijn recht als verkondiger van het Evangelie.' (1 Kor. 9:18).

De macht waar hij het hier over heeft is de macht om zich voor zijn werk te laten betalen en te kunnen leven als de andere dienaren van het Woord.⁸

⁸ Zie vers 4, 5, 6, 12. Zo is het woord *exousia* in deze context gebruikt.

De reden om zich op die manier vrij te kunnen houden van alle mensen is een hele mooie. Paulus zegt:

‘Want hoewel ik vrij ben van allen, heb ik mijzelf toch voor allen tot slaaf gemaakt om meer mensen te winnen.’ (1 Kor. 9:19).

Hij was vrij van iedereen omdat hij niets terug vroeg voor de verkondiging van het Evangelie. Hoewel hij vrij was, maakte hij zich tot een dienaar van iedereen, als iemand die verplicht is om voor zijn eten en te drinken te werken. Hij handelde als een werknemer, maar dan onbezoldigd. Waarom deed hij dat?

‘Om meer mensen te winnen’.

Zijn loon lag niet in materiële goederen maar in het aantal hoorders die gehoorzaam zouden worden aan het Evangelie.

Paulus handelt hier als een betrouwbare rentmeester! Hoe betrouwbaar gaat hij om met het huis en de goederen van Zijn Heer. Dat huis en die goederen zijn de goede boodschap van Christus. Het is de boodschap van vrije genade, voor Jood en heiden. Daar ging hij geen geld voor vragen! Hij werkte als een slaaf. Maar niet als een slaaf van mensen. Hij bleef volkomen vrij van mensen, want ze betaalden hem er niet voor. Hij werkte als een slaaf voor de Heere en van Hem kreeg hij zijn loon.

Paulus wist dat hij dat loon alleen zou krijgen als hij zijn rentmeesterschap goed beheerde.

Ook hier weer staat ‘bedeling’, ‘rentmeesterschap’, ‘beheer’ of hoe we het ook willen noemen in het teken van betrouwbaarheid. Daarom staat er:

*‘de uitdeling is mij **toevertrouwd**’ (1 Kor. 9:17).*

Dit woordje ‘toevertrouwd’ is ook in het Grieks verwant met ‘getrouw zijn’. Het Griekse werkwoord is afgeleid van het woordje dat met ‘getrouw’ is vertaald. Deze bedeling werd aan Paulus toevertrouwd

door God, zijn Heer. Er werd van hem verwacht dat hij die dienst 'getrouw' zou vervullen. Dat is de betekenis van 'toevertrouwd' en Paulus is daar sinds zijn bekering altijd diep van doordrongen geweest. Wat er ook gebeurde, Paulus moest het Evangelie prediken, gewillig of onwillig. Hij was aangesteld als rentmeester van dit Evangelie, dus prediken zou hij. De nood was hem letterlijk opgelegd. Hij kon niet anders.

Deze uitdeling is niet dezelfde als die hij in Rome kreeg toevertrouwd en waarover hij schrijft in zijn brief aan de Efeziërs.⁹ In de periode van de Handelingen stond het heil nog steeds in relatie met Israël. Dat zien we ook terug in alle aspecten van de prediking van Paulus gedurende deze periode en in de brieven die er gedurende deze tijd door hem zijn geschreven.¹⁰

In de tijd na Handelingen is Israël, als volk, tijdelijk terzijde gezet en krijgt Paulus een bediening, een uitdeling voor de heidenen, een bediening die maar zo weinig begrepen wordt en die het zo waard is om onze ogen ervoor te laten openen.

Alleen al als we aandachtig de brieven aan de Efeziërs en de Kolossenzen doorlezen dan merken we al gauw dat we ons opeens op hele andere grond bevinden dan in de brieven die daaraan voorafgingen.¹¹

⁹ Zie hoofdstuk 1

¹⁰ Romeinen, 1 en 2 Korinthe, Galaten, 1 en 2 Thessalonicensen, Hebreeën

¹¹ De brieven die na Handelingen 28 zijn geschreven zijn Efeziërs, Filippenzen, Kolossenzen, 1 en 2 Timotheüs, Titus en Filemon.

Hoofdstuk 5

Mozes

Tot nu toe hebben we dus gezien dat 'uitdeling' iets met rentmeesterschap te maken heeft. Zo wordt het woord in Lukas 16 vertaald. Degene die 'uitdelers' of 'beheerders' zijn, zijn de rentmeesters behorend bij het huis en de goederen van de heer.

Paulus is zo'n rentmeester in bijvoorbeeld de brief aan de Efeziërs. Hij krijgt een bedeling toevertrouwd voor de heidenen. Dat is een hele bijzondere bedeling. Er werd hem iets geopenbaard wat in de eeuwen en geslachten verborgen was gebleven en toen werd geopenbaard.

Ook in de brief aan de Korintiërs vertelt Paulus dat hij een uitdeling heeft gekregen. Dat is niet dezelfde als waarover hij in de brief aan de Efeziërs en de Kolossenzen schrijft; die moeten we daarvan onderscheiden. In zijn eerste bediening richtte Paulus zich tot Jood en heiden. In zijn latere bediening noemde hij zich expliciet 'de gevangene van Christus Jezus, voor u, die heidenen zijt' (Ef. 3:1).

Ook hebben we tot nu toe gezien dat de Heere vereist dat de rentmeesters of beheerders betrouwbaar zijn.

Zijn er nog meer van dit soort bedelingen aan te wijzen in de Bijbel? Het woord als zodanig wordt op die manier niet meer gebruikt in het Nieuwe Testament. Maar de woorden 'huis' en 'getrouw' sturen ons wel een bepaalde richting op. Ik denk dan aan Hebreëën 3:1-6

*'Daarom, heilige broeders, deelgenoten aan de hemelse roeping, let op de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis: Christus Jezus. Hij is **getrouw** aan God, Die Hem aangesteld heeft, zoals ook Mozes **trouw** was in heel **Zijn huis**. Want Christus is zoveel meer heerlijkheid waard geacht dan Mozes, evenals hij die het huis gebouwd heeft, meer eer ontvangt dan het huis zelf. Immers, elk **huis** wordt door iemand gebouwd, maar Hij Die dit alles*

*gebouwd heeft, is God. En Mozes is wel **trouw geweest in heel Zijn huis**, maar als dienaar, om te getuigen van wat later gesproken zou worden; Christus echter is **getrouw over Zijn huis** als Zoon. Zijn huis zijn wij, als wij tenminste de vrijmoedigheid en de roem van de hoop tot het einde toe onwrikbaar vasthouden. (Heb. 3:1-6).*

Ik wil hier vooral de aandacht vestigen op de woorden 'huis' en 'getrouw'. Het woord 'uitdeling' of 'rentmeesterschap' komt niet voor in dit Schriftgedeelte, maar Mozes wordt hier wel heel duidelijk afgeschilderd als een huisbewaarder.

Degenen die in dit Schriftgedeelte worden aangesproken zijn degenen die 'de hemelse roeping deelachtig zijn'. Ze worden gewezen op Christus Jezus. Van Christus worden hier twee dingen gezegd:

Hij is getrouw

Hij is aangesteld door God.

Dit woord 'aangesteld' wordt alleen hier op deze wijze vertaald. Het oorspronkelijke woord heeft de betekenis van 'gemaakt'. Hij is door God tot 'Apostel en Hogepriester van onze belijdenis' (Heb. 3:1) gemaakt. En van deze Apostel en Hogepriester wordt gezegd dat Hij getrouw is.

Mozes was op gelijke wijze getrouw in geheel Zijn huis.

We zien in dit Schriftgedeelte in elk geval weer één bedeling (of rentmeesterschap) voor ons beschreven, namelijk dat van Mozes. Mozes was getrouw in geheel Zijn huis. Dat staat ook in vers 5.

'En Mozes is wel trouw geweest in heel Zijn huis, maar als dienaar, om te getuigen van wat later gesproken zou worden' (Heb. 3:5).

We lezen hierin dat Mozes een 'huis' kreeg toevertrouwd. Wiens huis was dat? Zijn eigen huis? Nee, het was Gods huis! Dat kreeg Mozes als een dienaar en als een rentmeester toevertrouwd. Daarom zien we 'Zijn huis' in de verzen 2 en 5 met een hoofdletter geschreven. In dat hele gedeelte gaat het maar over één huis. Hierin was Mozes een dienaar en Christus de Zoon (Heb. 3:6).

Hoofdstuk 6

Christus en Mozes

In Hebreeën 3:1-6 worden Christus en Mozes met elkaar vergeleken. Van beiden wordt gezegd dat ze getrouw zijn (Heb. 3:2). Christus is meerdere eer waardig dan Mozes. En de vergelijking die dan wordt gemaakt is die met degene die het huis gebouwd of toebereid heeft en het huis zelf. Dit onderscheid wordt verder uitgelegd als tussen de Zoon des huizes en een dienaar van het huis. Christus is de Eigenaar of Erfgenaam van Gods huis. Mozes is daarin slechts een dienstknecht.

Wat was de taak van deze dienaar? Hij moest getuigen van 'wat later gesproken zou worden' (Heb. 3:5). 'Wat later gesproken zou worden' heeft alles te maken met Christus. Hebreeën begint ermee:

'Nadat God voorheen vele malen en op vele wijzen tot de vaders gesproken had door de profeten, heeft Hij in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon' (Heb. 1:1).

Mozes was ook een profeet (Deut. 34:10). Hij is een van degenen die tot de vaders (van de Israëlieten) heeft gesproken. Dat spreken tot de vaders was een getuigen van de dingen die later gesproken zouden worden. 'Wat later gesproken zou worden' ging over Christus. Een voorbeeld hiervan lezen we in ditzelfde boek Hebreeën:

'Zo heeft ook Christus Zichzelf niet de eer gegeven om Hogepriester te worden, maar Hij Die tot Hem heeft gesproken: U bent Mijn Zoon, heden heb Ik U verwekt.' (Heb. 5:5).

Om dit alles samen te vatten: de uitdeling van Mozes was de schaduw. Christus is de werkelijkheid. Alles waarvan Mozes getuigde in Zijn huis wees naar de Zoon. Dat was het grote doel van het rentmeesterschap van Mozes. Het is goed om hier nog even bij stil te staan.

Hoofdstuk 7

Mozes en de wet

De uitdeling die Mozes kreeg was die van de wet. En de wet getuigde van Christus. Dat vinden we bijvoorbeeld in Romeinen 3:21 en 22.

‘Maar nu is zonder de wet gerechtigheid van God geopenbaard, waarvan door de Wet en de Profeten is getuigd: namelijk gerechtigheid van God door het geloof in Jezus Christus, tot allen en over allen die geloven, want er is geen onderscheid.’ (Rom. 3:21, 22).

Het onderwerp in deze tekst is uiteraard de gerechtigheid van God. De gerechtigheid van God wordt hier gezet naast de gerechtigheid van de wet. De gerechtigheid uit de wet was niet de gerechtigheid van God; zo wordt die in de Bijbel niet gedefinieerd.¹² De wet getuigde van de gerechtigheid van God, maar was niet die gerechtigheid zelf. Dat is heel belangrijk om te zien. De gerechtigheid die uit de wet is en die door Mozes wordt beschreven eist volkomen gehoorzaamheid.

‘Want Mozes schrijft over de gerechtigheid die uit de wet is: De mens die deze dingen gedaan heeft, zal daardoor leven.’ (Rom. 10:5).

De enige Mens die hieraan voldeed was de Heere Jezus Zelf. Hij heeft voldaan aan de gerechtigheid die uit de wet was en heeft als zodanig bewezen zonder zonde te zijn. In Zijn dood en opstanding heeft Hij een nieuwe gerechtigheid aangebracht. Doordat Hij onder de wet kwam en tot een vloek is geworden (Gal. 3:13) en tot zonde is gemaakt (2 Kor. 5:21), hoewel Hij beide niet was in Zichzelf, heeft Hij degene die onder de vloek waren verlost en de gerechtigheid van God aangebracht in Zichzelf.

¹² Zie mijn boekje in de serie Studies in Romeinen. Deel 2, De Gerechtigheid van God.

Mozes getuigt van Hem. Hij heeft volmaakt voldaan aan al de voorschriften van de wet van Mozes. Hij heeft die wet vervuld. En in Zijn dood en opstanding heeft Hij een nieuwe gerechtigheid aangebracht en dat is de gerechtigheid van God die 'nu' is geopenbaard. En daarom staat er:

'Want het einddoel van de wet is Christus, tot gerechtigheid voor ieder die gelooft.' (Rom. 10:4).

Een dergelijke vergelijking tussen Mozes en Christus wordt bijvoorbeeld ook gemaakt in Johannes 1:17

'Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn er door Jezus Christus gekomen.' (Joh. 1:17).

Was er geen genade in de wet van Mozes? Ja, zeker wel, de wet was een en al genade, gegeven aan het volk Israël.

Was er geen waarheid in de wet? Ja, natuurlijk wel; de wet was van God gegeven en dus een en al waarheid.

Maar wat staat hier dan? 'De waarheid en de genade' moeten we lezen als het stijlfiguur hendiadys en dan lezen we 'de ware genade'. De wet van Mozes was het beeld, de schaduw. De wet getuigde van Christus. Maar de werkelijkheid is er alleen in Hem.

Hoofdstuk 8

Toevertrouwd

Tot zover hebben we drie ‘bedelingen’ gezien.

1. Een bedeling die aan Paulus was toevertrouwd en expliciet aan de heidenen was gegeven. Deze bedeling van het geheimenis kreeg Paulus geopenbaard toen hij in de gevangenis in Rome was. Daarvoor was dit rentmeesterschap dus nog niet gegeven.
2. Een bedeling die Paulus was toevertrouwd direct na zijn bekering. Ook die had op een bijzondere manier met de heidenen te maken, maar Paulus richtte zich bijna altijd eerst tot de Jood.
3. Een bedeling die aan Mozes werd toevertrouwd. Dat was de wet. Het woord bedeling wordt hier niet expliciet voor genoemd, maar leiden we af uit de woordjes ‘getrouw’ en Zijn huis in Hebreeën 3:1-6.

Zijn er nog meer bedelingen? Het spoor dat ik nu volg om die vraag te beantwoorden is het woordje ‘toevertrouwd’. Dit woordje is in het Grieks de passieve vorm van het werkwoord dat meestal vertaald wordt met ‘geloven’.

Deze link volg ik nu naar aanleiding van 1 Korinthe 9:17 waar we zagen dat aan Paulus een uitdeling was toevertrouwd, namelijk de beheerstaak van het Evangelie. Over datzelfde Evangelie (nr. 2 in bovenstaand rijtje) spreekt Paulus ook in 1 Thessalonicenzen 2:4.

‘Want onze vermaning kwam niet voort uit dwaling, of uit onzuivere motieven, en ging ook niet met bedrog gepaard, maar, zoals wij door God beproefd zijn om ons het Evangelie toe te

vertrouwen, zo spreken wij, niet om mensen te behagen, maar God, Die onze harten beproeft. (1 Thes. 2:3, 4).

Merk op hoe Paulus ook hier weer de prediking van dit Evangelie in verband brengt met getrouwheid. Hij predikte niet uit dwaling of uit onzuivere motieven en ook niet met bedrog. Hij was zo getrouw dat hij er zijn eigen leven voor over had. Dat laten ons ook de daaropvolgende zes verzen zien. Paulus was zo getrouw, dat hij niet alleen het Evangelie wilde delen, maar ook zichzelf. Hij had zichzelf er helemaal voor over.

‘Wij waren zo vol verlangen naar u dat wij graag met u niet alleen het Evangelie van God wilden delen, maar ook onszelf, omdat u ons lief geworden was.’ (1 Thes. 2:8).

Dit Evangelie noemt Paulus in zijn brief aan de Galaten ‘het Evangelie onder de onbesnedenen’.¹³ Wederom staat er dat dit hem was toevertrouwd. Aan Petrus was het Evangelie onder de besnedenen¹⁴ toevertrouwd.

‘Maar integendeel, zij zagen dat aan mij het Evangelie onder de onbesnedenen toevertrouwd was, zoals aan Petrus dat onder de besnedenen. (Want Hij Die door Petrus werkte met het oog op het apostelschap onder de besnedenen, werkte ook door mij met het oog op de heidenen.) En toen Jakobus, Kefas en Johannes, die geacht werden steunpilaren te zijn, de mij gegeven genade erkenden, gaven zij mij en Barnabas de rechterhand van gemeenschap, opdat wij naar de heidenen en zij naar de besnedenen zouden gaan.’ (Gal. 2:7-8).

Hier zien we twee verschillende uitdelingen. Ik gebruik vanwege de nauwkeurigheid de benaming die de SV eraan geeft. Het Evangelie der besnijdenis en het Evangelie der voorhuid.

¹³ SV: Evangelie van de voorhuid

¹⁴ SV: Evangelie van de besnijdenis

Van het eerste waren Jakobus, Petrus en Johannes de beheerders. Van het tweede waren dat Paulus en Barnabas. Hier lopen dus twee beheerstaken naast elkaar. Het onderscheid en de inhoud hiervan heb ik al besproken in deeltje 3 in deze serie.

Opnieuw zien we Paulus' getrouwheid. Hij aarzelde niet om tegen Petrus op te staan toen hij zag dat de vrijheid van de heidenen in het geding was.

'Maar toen Petrus naar Antiochië gekomen was, ging ik openlijk tegen hem in, omdat hij te veroordelen was. Want voordat er enkelen uit de kring van Jakobus gekomen waren, at hij samen met de heidenen; maar toen zij kwamen, trok hij zich terug en zonderde zich af uit vrees voor hen die van de besnijdenis waren. En ook de andere Joden huichelden met hem mee, zodat zelfs Barnabas zich door hun huichelarij liet meeslepen. Maar toen ik zag dat zij niet juist wandelden, overeenkomstig de waarheid van het Evangelie, zei ik tegen Petrus in het bijzijn van allen: Als u die een Jood bent, naar heidens gebruik leeft en niet naar Joods gebruik, waarom dwingt u dan de heidenen op de Joodse manier te leven?' (Gal. 2:11-14).

Dit was de voortdurende strijd die Paulus had te voeren. Onder de heidenen predikte hij het Evangelie zoals Abraham het ook gekend had. Geloof in een God Die doden levend maakt. Dat is de hele boodschap van Romeinen 4. Veel Joden kwamen hier steeds maar tegen in het verweer en vertelden de jong-gelovigen dat ze zich vooral ook moesten houden aan de richtlijnen van de wet die aan Israël was gegeven. Volgens hen moesten ze zich laten besnijden. Hoe moeilijk dit voor de Joden was en hoe hard Paulus hiertegen te strijden had zien we in het gedrag van Petrus. Hij wist dat er niets meer op tegen was om samen met de gelovigen uit de heidenen samen te eten. Toch werd hij een beetje van zijn stuk gebracht toen sommigen uit de kring van Jakobus kwamen. Zelfs Petrus vreesde dat hij zijn gezicht zou verliezen en zonderde hij zich met een aantal andere Joden af, die

tevoren ook in gemeenschap met de heidenen aten. Hier heeft Paulus maar één woord voor: huichelarij. Het was niet in overeenstemming met de waarheid van het Evangelie.

Dat de situatie met de komst van Paulus er niet bepaald gemakkelijker op was geworden staat buiten kijf. Dat zien we ook hier weer. Toch lezen we dat het voor de beheerders van beide uitdelingen in Galaten 2:7-9 allemaal duidelijk genoeg was.

Petrus dwaalde niet in het feit dat hij de Joodse wetten bleef volgen. Hij dwaalde niet in het feit dat hij toeliet dat de Joodse kinderen nog besneden moesten worden. Hij dwaalde niet in het feit dat de tempeldienst voor de Joden nog steeds belangrijk was.

Hij dwaalde wel in het feit dat hij meende dat hij zich moest afscheiden van de gelovige heidenen die niet besneden waren en zich niet aan de Joodse wetten hielden. Hij dwaalde in het feit dat hij het Evangelie dat Paulus predikte onder de heidenen niet erkende, ondanks zijn eerdere toezegging (Gal. 2:9).

We zagen hier een duidelijk voorbeeld hoe belangrijk het scheiden van de verschillende uitdelingen is. De ene rentmeester moet zich niet bemoeien met de andere, maar ieder moet zich wel realiseren dat zij beiden rentmeesters in hetzelfde huis van God zijn.

Hoofdstuk 9

Israël

Door het woordje ‘toevertrouwd’ hebben we gezien dat we aan het lijstje nog een bedeling konden toevoegen, namelijk die van Petrus, Jakobus en Johannes. Zij gingen tot de Joden, die onder de wet waren met de boodschap dat de Messias was gekomen in de Persoon van Jezus Christus.

Het Evangelie dat Paulus predikte tot de heidenen liep hiermee parallel. Hij ontkende niet dat Joden gewoon volgens Joodse wijze mochten blijven leven, ook als zij tot geloof waren gekomen; maar tot de heidenen ging hij met de boodschap dat een hartelijke overtuiging dat Jezus Christus uit de doden was opgestaan voldoende was en dat het zelfs schadelijk was als zij zich lieten besnijden en daarmee onder de wet lieten brengen. Hij werd er weliswaar van beschuldigd dat hij de Joden van de wet af probeerde te brengen, maar dat was een leugen.

‘Toevertrouwd’ vinden we ook in Romeinen 3 en ook daar vinden we het in de context van de uitdeling, een rentmeesterschap, hoewel dit woord ook daar niet gebruikt wordt.

In Romeinen 2:28, 29 beschrijft Paulus de ware Jood.

‘Want niet hij is Jood die het in het openbaar is, en niet dát is besnijdenis die in het openbaar in het vlees plaatsvindt, maar hij is Jood die het in het verborgene is, en dát is besnijdenis, die van het hart is, naar de geest, niet naar de letter. Zijn lof is niet uit mensen maar uit God.’ (Rom. 2:28, 29).

De besnijdenis (naar het vlees) is wel nuttig voor degenen die de wet doen. Zodra iemand echter de wet overtreedt is hij een heiden gelijk (Rom. 2:25) en had hij net zo goed niet besneden kunnen zijn.

De logische vraag die nu opdoemt en die Paulus dan ook maar stelt:

‘Wat heeft de Jood dan voor op anderen? Of wat is het voordeel van het besneden zijn?’ (Rom. 3:1).

Welk voordeel heeft Israël ervan het uitverkoren volk te zijn? Dat zijn er heel veel zegt Paulus, maar één schiet er wel uit:

‘Veel, in alle opzichten. Want in de eerste plaats zijn hun de woorden van God toevertrouwd.’ (Rom. 3:2).

Ze kregen een hele belangrijke beheerstaak toegewezen. Hun werden de woorden van God toevertrouwd. Dat gold niet alleen de wet, die zij op Sinai kregen, maar ook alles wat daaraan vooraf ging en wat daarna kwam. Door Israël zijn we in het bezit van het boek Genesis die ons het begin en van alle dingen vertelt. Door Israël hebben we ook de woorden van de profeten en mogen we nu met ogen van het geloof over de eeuwen heen zien naar dat heerlijke einddoel dat Hij voor Zijn volk heeft bestemd en door Zijn volk heen voor de gehele aarde.

Dat is een hele belangrijke beheerstaak die Israël kreeg toevertrouwd. Getuige de wijze waarop zij met hun geschriften omgingen en hoe nauwkeurig zij die wilden overleveren hebben zij die taak in die zin heel getrouw opgevat. Helaas drong het merendeel van hen niet dieper door dan dat en misten ze daardoor de kennis van de Messias toen Hij onder hen verscheen.

Dus we kunnen het volk Israël ook een uitdeler of rentmeester noemen. Weer zien we twee bedelingen parallel lopen, nl. de bedeling van Mozes en de bedeling van Israël. Natuurlijk hebben deze twee heel veel gemeen, maar ze zijn niet hetzelfde.

Hoofdstuk 10

Het Evangelie en de wet vermengd

Als we het woordje 'toevertrouwd' onderzoeken met betrekking tot bedelingen, dan zijn er nog een paar teksten die belangrijk zijn. Die teksten vinden we in de brieven van Paulus aan Timotheüs.

In zijn eerste brief aan Timotheüs vertelt Paulus opnieuw dat hem een Evangelie was toevertrouwd.

'overeenkomstig het Evangelie van de heerlijkheid van de zalige God, dat mij toevertrouwd is.' (1 Tim. 1:11).

Dit 'overeenkomstig' heeft iets met de voorgaande verzen te maken. Paulus gaat daarin in op de wet. Hij zegt voor wie de wet is en voor wie de wet niet is.

'Maar wij weten dat de wet goed is, als men die wettig gebruikt, en als men dit weet: dat de wet niet bestemd is voor de rechtvaardige, maar voor wettelozen en voor opstandigen, goddelozen en zondaars, onheiligen en onreinen, voor hen die vader of moeder vermoorden, voor doodslagers, voor ontuchtplegers, voor mannen die met mannen slapen, voor mensenhandelaars, leugenaars, meinedigen en als er iets anders tegen de gezonde leer is' (1 Tim. 1:8-10).

De wet is niet bestemd voor de rechtvaardigen. Wat betekent dit? Wie zijn dat, rechtvaardigen? Paulus schrijft toch dat er niemand rechtvaardig is? Dan citeert hij daarvoor het Oude Testament.

'zoals geschreven staat: Er is niemand rechtvaardig, ook niet één' (Rom. 3:10).

En een eindje verderop zegt hij dat de wet helemaal niets aan die toestand kan veranderen:

‘Daarom zal uit werken van de wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd worden. Door de wet is immers kennis van zonde.’ (Rom. 3:20).

Hier is geen woord Spaans bij. Maar hoe kan Paulus dan zeggen dat de wet niet bestemd is voor de rechtvaardige? Wie zijn dan die rechtvaardigen?

De rechtvaardigen zijn degenen die de rechtvaardigheid van God toegerekend hebben gekregen. Zij zijn rechtvaardig gemaakt door de getrouwheid van Christus waar zij zelf op vertrouwen. Zij vertrouwen erop dat Christus de wet volkomen heeft volbracht, in alle details, en dat Hij daardoor het leven rechtvaardig heeft verkregen in Zijn opstanding. De rechtvaardigheid van God is de verdienste van Christus in Zijn opstanding en het leven en de onvergankelijkheid die Hij daardoor aan het licht heeft gebracht.¹⁵

Een rechtvaardige is dus iemand die de rechtvaardigheid van God deelachtig is geworden. Natuurlijk is de wet niet bestemd voor zo iemand! Die wet is juist hopeloos voor hem gebleken. Hier zit juist het hele eieren eten van het Evangelie van de heerlijkheid van de zalige God! Zij zijn vrij gemaakt van de vloek van de wet. Zij zijn gestorven voor de wet. Hoe kan die dan nog voor hen bestemd zijn?

De wet is voor een hele andere categorie. Die omschrijft Paulus met naam en toenaam in de verzen die volgen. De wet is tegen alles en iedereen wat ‘tegen de gezonde leer’ is.

De prediking van de wet kan dus niet samen gaan met de prediking van het Evangelie van de heerlijkheid van de zalige God. Die twee sluiten elkaar uit. In Paulus’ dagen waren er sommigen afgeweken van deze ‘gezonde leer’ en het ‘ongeveinsde geloof’ (1 Tim. 1:5, 6) en wilden toch de wet maar weer ter sprake brengen.

¹⁵ Zie meer hierover mijn boekje ‘de gerechtigheid van God’, deel 1 in de serie Studies in Romeinen.

Afgeweken van het ongeveinsde geloof hebben zij zich gewend tot zinloos geklets.

‘Sommigen zijn daarvan afgeweken en hebben zich gewend tot zinloos gepraat. Zij willen leraars van de wet zijn en hebben geen inzicht in wat zij zeggen en evenmin in wat zij zo sterk benadrukken. (1 Tim. 1:6, 7).

Op een nette manier zegt Paulus dat zij maar wat kakelden als een kip zonder kop. Hier is iets heel ernstigs aan de hand. Het was niet zomaar dat deze leraars volslagen ongelovigen waren geworden. Zij ontkenden ook het geloof niet, maar wel het ‘ongeveinsd geloof’. Zij wilden de prediking van het Evangelie met de wet vermengen. Dat is afwijken van het ‘ongeveinsd geloof’.

Er zijn, zoals we gezien hebben verschillende rentmeesterschappen. Een daarvan was van Mozes en een van Paulus na Handelingen. Die twee moeten we niet vermengen. We moeten sowieso geen bedelingen vermengen. We kunnen maar in één huis tegelijk zijn. De regels van het ene huis vermengen met dat van het andere levert onherroepelijk schade op en doen we daardoor beide rentmeesters oneer aan.

Zij die op die manier met de Bijbel omgaan en de verschillende rentmeesterschappen niet weten te onderscheiden, prediken in elk geval niet het Evangelie van de heerlijkheid van de zalige God dat aan Paulus was toevertrouwd.

Hoofdstuk 11

Timotheüs

Tegen alle dwaling die er gepredikt werd hield Paulus zijn geestelijke zoon Timotheüs voor om het goede pand dat hem toevertrouwd was goed te bewaren.

'O Timotheüs, bewaar het u toevertrouwde pand¹⁶, wend u af van onheilige, inhoudsloze praat en tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemde kennis. Sommigen, die deze kennis verkondigden, zijn van het geloof afgeweken. De genade zij met u. Amen.' (1 Tim. 6:20, 21).

Het gaat hier over hele andere mensen die van het geloof zijn afgeweken. Zij predikten een of andere wetenschap of kennis, die al evenveel schade berokkende als de prediking van de wet in het vorige hoofdstuk. Sommigen van hen waren evenals zij die leraars van de wet wilden zijn, afgeweken van het geloof. Paulus maant Timotheüs aan het pand goed te bewaren. Hij moest het bewaken, wat dit woordje eigenlijk betekent; bewaren, zodat er geen schade aan gedaan kon worden.

Kennelijk was deze waarschuwing nodig; anders zou Paulus er niet zo de nadruk op hebben gelegd. Ik denk dat Paulus verwijst naar het geheimenis, dat hem in de gevangenis in Rome is geopenbaard. Want als Paulus opnieuw in zijn tweede brief Timotheüs waarschuwt, laat hij er namen op volgen van gelovigen die zich van Paulus hebben afgekeerd en dit pand kennelijk niet wilden bewaren.

'Bewaar door de Heilige Geest, Die in ons woont, het goede pand, dat u toevertrouwd is. Dit weet u dat allen die in Asia zijn, zich van mij afgekeerd hebben. Tot hen behoren Fygellus en Hermogenes.' (2 Tim. 1:15).

¹⁶ 'Het toevertrouwde pand' is in het Grieks één woord en het heeft taalkundig geen verwantschap met het woordje 'toevertrouwd' in de vorige hoofdstukken.

Kennelijk was het bewaken van het toevertrouwde pand nog niet zo eenvoudig. Timotheüs moest het doen 'door de Heilige Geest'.

Paulus wist waarover hij sprak en daar kon hij Timotheüs ook mee bemoedigen. Hem was datzelfde pand toevertrouwd geweest. Hij wist dat, ondanks zichzelf, ondanks Timotheüs, God machtig was om zijn pand te bewaren.

'Daarom onderga ik ook deze dingen. Maar ik schaam mij niet, want ik weet Wie ik geloofd heb, en ik ben ervan overtuigd dat Hij bij machte is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag.' (2 Tim. 1:12).

Het leek een grote mislukking aan het eind van zijn leven. Velen hadden hem verlaten en hij moest het pand leggen op de zwakke schouders van Timotheüs.

Maar Paulus wist Wie hij had geloofd en Wie hem dat pand had toevertrouwd. God zou zorg dragen voor Zijn eigen Woord. Dat is het waar Paulus van overtuigd was. En in die overtuiging kon ook Timotheüs standvastig en verzekerd dat het allemaal niet zinloos was het werk van een evangelist doen.

Hoofdstuk 12

Tot slot

Meestal wordt een bedeling uitgelegd als een bepaalde tijdsperiode. Velen gaan zo ver om Gods Woord op die manier in allerlei afgebakende stukjes tijd af te kaderen.

Nu heeft dat wel iets waars in zich, maar het is niet de Bijbelse definiëring van een bedeling. Een bedeling is een rentmeesterschap en daar hoort een rentmeester bij. Er kunnen verschillende bedelingen in een tijdsperiode samenlopen, bijvoorbeeld zoals die van Petrus en Paulus in Handelingen. Dan is het zaak om ze goed van elkaar te onderscheiden en ze niet te vermengen.

De ene bedeling te vermengen met de andere levert schade op. Er moet met onderscheid gelezen worden. Mozes en Paulus gezamenlijke rentmeesters laten zijn in één huis, levert weliswaar iets nieuws op, maar het heeft weinig meer met waarheid te maken en dat is toch iets wat we zoeken?

Ik heb mezelf bij het schrijven van dit werkje strak proberen te houden aan een aantal regels die ik mezelf heb opgelegd. Ik wilde puur komen tot een helder begrip van bedeling. Als er niet duidelijk werd gesproken van een bepaalde rentmeester wilde ik het ook geen bedeling noemen. Dat neemt niet weg dat er anderszins ook onderscheid gemaakt moet worden Als voorbeeld noem ik Lukas 16:16.

'De Wet en de Profeten zijn er tot Johannes. Vanaf die tijd wordt het Koninkrijk van God verkondigd, en ieder doet het geweld aan.'
(Luk. 16:16).

Vanaf Johannes kwam er iets nieuws. Tot hem waren de wet en de profeten. Tot die tijd werd dat gepredikt. Maar met zijn komst werd het Koninkrijk van God verkondigd. We kunnen er op geen enkele

manier omheen dat hier een verandering plaatsvond. Misschien mogen we Johannes wel een rentmeester noemen, een uitdeler van de prediking van het Koninkrijk van God. Die benaming geeft de Schrift hem niet. Er staat ook niet dat die prediking hem toevertrouwd is. Daarom heb ik dit maar geen bedeling genoemd, hoewel anderen daar ongetwijfeld anders over denken en schrijven en daar misschien ook wel gelijk in hebben.

Ik wil wel uitdrukkelijk gezegd hebben dat een bedeling niet per definitie een vast afgebakende tijdsperiode is, maar een bepaalde beheerstaak die aan een persoon of een groep (Israël) van Godswege is toevertrouwd.

Al deze beheerders zijn rentmeesters in het grote huis van God. En zij hebben allen een taak gekregen die zij getrouw moeten uitvoeren opdat dit huis vol en volmaakt wordt.

Meer lezen?

Zie deel 8: Verbonden in de Bijbel

